

Pyhäjoen kunta

OIKEUDELLINEN LAUSUNTO KOSKIEN ANTTI TORNBERGIA KOHTAAN ESITETTYÄ ESTEELLISYYSVÄITETTÄ

1 Tausta

Pyhäjoen kunnanhallitus on käsitellyt kokouksessaan 2.7.2025 (§ 208) kunnanjohtaja Matti Sorosen ajankäyttöä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen luottamustehtävissä.

Pohjaesityksen mukaan "työnantajana Pyhäjoen kunta pidättää kunnanjohtajan palkasta aluevaltuuston kokousten ajalta kunnanjohtajan tuntipalkan suuruisen summan jokaisesta aluevaltuuston kokoukseen käytetystä tunnista".

Kunnanhallituksen jäsen Eija Flink on kokouksessa esittänyt kannatetusti, että "kunnanhallitus pidättää kunnanjohtajan tuntipalkan suuruisen summan jokaisesta aluevaltuuston/aluehallituksen sekä Pohteen seminaarien osalta, enintään kuitenkin 8 tuntia päivässä". Flinkin esitys hävisi pohjaesitykselle äänestyksessä, jossa kunnanhallituksen jäsen Antti Tornberg äänesti pohjaesityksen puolesta.

Flink on tämän jälkeen tehnyt oikaisuvaatimuksen, jossa hän on esittänyt, että kunnanhallituksen kokouksessa 2.7.2025 tehty päätös on kumottava, koska "[p]äätöksentekoon osallistunut jäävihenkilö Antti Tornberg toimi kunnanjohtajan aluevaalikampanjan tukiryhmän puheenjohtajana."

Eversheds Asianajotoimisto Oy:ltä on pyydetty lausuntoa yllä kuvatussa asiassa. Lausumme kunnioittavasti seuraavaa;

2 Lausunto

Esteellisyydellä osallistua kunnalliseen päätöksentekoon tarkoitetaan sitä, että henkilö on sellaisessa suhteessa asiaan tai asianosaisiin, että se saattaa vaarantaa hänen puolueettomuutensa asian käsittelyssä. Esteellisyyssäännöksillä pyritään säilyttämään luottamus hallintoon sekä turvaamaan päätöksenteon puolueettomuus.

Kuntalain (410/2015) 97 §:n 2 momentin mukaan kunnanhallituksen jäsenen esteellisyyttä tulee arvioida hallintolain (434/2003) 27–30 §:ien mukaisesti. Käsillä olevassa tapauksessa Tornbergin mahdollinen esteellisyys tulee arvioitavaksi hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan eli ns. "yleislausekkeen" perusteella. Kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Hallintolain 28 §:n 2 momentin mukaan mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen, mukaan lukien kunnanhallituksen jäsentä.

Lähtökohta on, että yleislausekkeessa mainitun erityisen syyn tulee merkittävyydeltään rinnastua muihin, konkreettisiin esteellisyyssperusteisiin (hallintolaki 28 § kohdat 1-6). Oikeuskäytännössä on katsottu, että yleislausekkeeseen perustuvan esteellisyyden aiheuttavan olosuhteen tulee olla sellainen, että luottamus virkamiehen

puolueettomuuteen vaarantuu yhtä voimakkaasti kuin hänen osallistuessaan esimerkiksi sellaisen asian käsittelyyn, jossa hänen läheisensä on asianosainen taikka josta hänelle itselleen tai hänelle erityisen läheiselle henkilölle on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (KHO 2014:109). Yleislausekkeen soveltaminen on tarkoitettu ja myös käytännössä ymmärretty suppeaksi.¹

Tornbergin jäsenyys erilaisissa yhdistyksissä, kuten puolueessa, ei sinänsä merkitse, että luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuisi esteellisyyden aiheuttavalla tavalla. Hallintotoiminnan yhteydessä tulee luottamushenkilöiden kohdalla muistaa se, että heidät on nimenomaan valittu edustamaan tiettyä intressiä tai poliittista aatesuuntaa, joten pelkkä järjestön näkyväkään jäsenyys ei sinänsä aiheuta esteellisyyttä.²

Kunnanhallitus on toimielimenä kunnanjohtajan esimies, ja operatiivinen esihenkilövastuu on kunnanhallituksen puheenjohtajalla. Käsillä olevassa tapauksessa esteellisyys kunnallishallinnollisen ns. esimies–alaisuuden takia ei näin ollen sekään tule kyseeseen, koska kunnanhallitus käsitteli alaisensa eli kunnanjohtajan asiaa. Esimies–alaisuuteeseen perustuva esteellisyys ei käsityksemme mukaan tule kyseeseen myöskään Tornbergin toimiessa kunnanjohtaja Soroson aluevaalikampanjan tukiryhmän puheenjohtajana: kunnanjohtaja Sorosella ei ole ollut virallista tai rekisteröityä aluevaaliorganisaatiota, mikä käy ilmi mm. virallisesta vaalirahoitusilmoituksesta. Toisaalta vaikka suhde katsottaisiin olleen olemassa aluevaalien aikaan, suhde oli jo päättynyt kunnanhallituksen päätöksentekohetkellä, jolloin esteellisyyskynnys ei vakiintuneen tulkinnan mukaan ylity.³

3 Yhteenveto

Täten toteamme, ettei mainituissa olosuhteissa ollut sellaista sidonnaisuutta, että luottamus Antti Tornbergin puolueettomuuteen olisi vaarantunut hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Yhteenvetona ja käsityksenämme toteamme, että Antti Tornberg ei siten ollut esteellinen osallistumaan kunnanjohtaja Matti Sorosta koskevaan päätöksentekoon kunnanhallituksessa.

Lausunnon vakuudeksi;

Oulussa, 14. päivänä elokuuta 2025

EVERSHEDS ASIANAJOTOIMISTO OY

Kirsi Karvonen
Osakas, asianajaja, varatuomari

¹ Hannus, A., Niemi, A. E., & Hallberg, P. (2009). Kuntalaki (4. uud. p.). Talentum Media. S.324

² Kuusikko, K. (2018). Esteellisyys hallinnossa. Alma Talent Oy. S.464

³ Oikeuskäytännössä on otettu kantaa erityisesti yhteisöjääviyden kaltaisissa tilanteissa siihen ongelmaan, että jäävyys syntyy vain sillä hetkellä, kun henkilö on yhteisössä laissa määritellyssä asemassa. Kun henkilön toiminta oikeushenkilön tehtävissä loppuu, päättyy myös yhteisöjäävyys (Kuusikko 2018, s. 468).